

Utan biologisk mångfald stannar Sverige

För 50 år sedan var ännu storspoven vanlig i våra trakter. Den gynnades av ett småskaligt jordbrukslandskap med ett lapptäcke av omväxlande åkrar, ängar, betesmarker, skogar och våtmarker. P.g.a. övergången till ett storskaligt jordbruk och monokulturer av t.ex. gran, tall och energiskog är numera storspoven i stort sett försvunnen från Mälardalen som häckfågel.

På 1970-talet myntades begreppet ”ekosystemtjänster” som ett sätt att sätta en prislapp på de tjänster naturen gratis levererar till oss under förutsättning att vi inte påverkar balansen i ekosystemen alltför mycket. Utan dessa ekotjänster hade vi t.ex. inte haft frukt i våra trädgårdar, rent vatten att dricka eller ren luft att andas.

I ett land som USA där man verkligen satsat på ett storskaligt jordbruk finns nästan inga naturliga pollinatörer (bin och humlor) kvar. Frukt- och bärodlare får istället anlita sig av kommersiella biodlare för att säkerställa sin skörd. Dessa biodlare låter sina bin övervintra i kuporna och tidigt i februari körs bikuporna med dess invånare i stora lastbilar till Kalifornien där mandelträden skall pollineras. När denna uppgift är avklarad fortsätter lastbilarna med sina invånare till Yakimadalen i norra Washington för pollinering av äppelodlingarna och sedan österut mot New York där fler äppelodlingar väntar. Säsongen avslutas med pollinering av blåbär i Maine (allra längst upp i öst) och inläggningsgurkor i Michigan innan det är dags att återvända hem igen. Bär- och fruktodlarna och i slutändan konsumenterna får betala ett högt pris för en tjänst som naturen förr skötte helt gratis.

Systemet med kommersiella biodlare finns även i Sverige, om än inte i lika stor omfattning. Äppelodlarna i Kiviksområdet måste förlita sig på kommersiella biodlare eftersom de naturliga pollinatörerna i Skåne inte räcker till.

Det finns i Sverige idag ett 80-tal vilda arter av bin och humlor. Många av dem har emellertid minskat oroväckande i antal. 16 arter befaras f.ö. redan ha försvunnit. Bin och humlor matar sina larver med pollen, och många arter är specialiserade på bara en eller ett fåtal blommor. I det moderna jordbrukslandskapet råder dock blomsterbrist. Åkrarna besprutas så att ogräsen dör, ängsmark beskogas, åkerholmar och diken tas bort. Blommorna minskar också på grund av alltför tidig slåtter av hövallar och ett mycket hårt tryck på betesmarkerna i vissa områden.

Hur kan du stödja den biologiska mångfalden?

Köp ekologiska livsmedel (t.ex. KRAV-märkta), vilka är producerade utan gifter eller konstgödsel. Producenten har också förbundit sig att hålla en viss balans mellan djurhållning och växtodling, t.ex. genom att en så stor del som möjligt av djurens foder produceras på den egna gården. Då kan näringen gå runt i ett kretslopp på gården och det blir lagom mycket gödsel att sprida tillbaka till åkern. Om du har trädgård, gör inte en gräsmatta av hela din tomt utan låt även vilda blommor få smycka din trädgård. Har du plats, så skaffa dig gärna en bikupa, till gagn för dina och dina grannars fruktträd och bärodlingar.

Håkan Nihlman

Ordförande Håbo Naturskyddsförening